

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

**אלימות נגד נשים –
ריכוז נתונים לשנת 2010**

מוגש לוועדה לקידום מעמד האשה

הכנסת, מרכז המחקר והמידע

קריית בן-גוריון, ירושלים 91950

טל': 02 - 64 08 240 / 1

פקס: 02 - 64 96 103

www.knesset.gov.il/mmm

כתיבה: אורלי אלמגור לוטן

אישור: הודיה קין, ראש צוות

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

ט"ו בכסלו תשע"א

22 בנובמבר 2010

מבוא

מסמך זה מוגש לוועדה לקידום מעמד האשה לקראת דיון לציון היום הבין-לאומי למאבק באלימות נגד נשים. במסמך מוצגים נתוני הגופים האלה: משטרת ישראל, שירות בתי-הסוהר, משרד הרווחה והשירותים החברתיים, משרד הבריאות ואיגוד מרכזי הסיוע לנפגעי ולנפגעות תקיפה מינית.

מהמסמך עולים הממצאים האלה:

- בחודשים ינואר-נובמבר (עד 16 בנובמבר 2010) נרצחו 15 נשים בידי בני זוגן. מספר הנשים שנרצחו השנה הוא הגדול ביותר בשנים האחרונות.
- נתוני המשטרה מצביעים על יציבות יחסית במספר התיקים שנפתחים בגין תלונות נשים על אלימות – בחודשים ינואר-אוקטובר 2010 נפתחו 13,210 תיקים, לעומת 12,891 תיקים בתקופה המקבילה אשתקד. עם זאת, מספר התיקים שנפתחו בגין תלונות נשים על עבירות מין עלה ב-15% לעומת שנת 2009: 3,132 תיקים בינואר-אוקטובר 2010 לעומת 2,728 תיקים בתקופה המקבילה בשנת 2009. כמחצית תלונות הנשים בגין עבירות מין היו של קטינות.
- בבתי-הסוהר כלואים כיום 1,850 שפטים ועצורים בגין עבירות של אלימות במשפחה (לרבות עבירות אלימות כלפי ילדים). מספר זה דומה למספר אסירי אלימות במשפחה בשנים האחרונות ולשיעורם בכלל האסירים הפליליים בעשור האחרון. כשני-שלישים מאסירי אלימות במשפחה הם במאסרים חוזרים; 18% מהם במאסר שישי או יותר. כמחצית אסירי אלימות במשפחה מרצים מאסר של שלוש שנים או פחות.
- בשירות בתי-הסוהר כלואים כיום 1,123 אסירים ו-238 עצירים בגין עבירות מין. מספר זה דומה למספר עברייני המין שהיו כלואים בשנים האחרונות ולשיעורם בכלל האסירים הפליליים בעשור האחרון. כמחציתם במאסרים חוזרים, ורובם שפטים לשבע שנים או יותר.
- בשנת 2009 התקבלו ב-85 המרכזים לטיפול באלימות במשפחה שמפעיל משרד הרווחה והשירותים החברתיים 10,006 מטופלים מ-8,545 משפחות. בשנים האחרונות חלה עלייה הדרגתית במספר המטופלים במרכזים לטיפול באלימות במשפחה, בין השאר משום שגדל מספר המרכזים הפעילים. בשנת 2009 שהו ב-14 המקלטים לנשים מוכות הפועלים על-פי נוהלי משרד הרווחה 748 נשים ועמן 1,059 ילדים. בשנים האחרונות נסגרו בהדרגה דירות הקלט הספורות שפעלו בארץ ונתנו מענה לנשים שאינן יכולות להשתלב במקלטים לנשים מוכות מסיבות שונות. דירות הקלט נסגרו בעיקר בשל חוסר ביקוש, אולם טרם ניתן פתרון חלופי בעבור אותן נשים שאינן יכולות להשתלב במקלטים. בקו חירום ארצי למניעת אלימות במשפחה ולמען ילדים בסיכון שמפעיל המשרד התקבלו בשנת 2009 כ-6,300 פניות של נשים.
- בשנת 2009 דווחו במערכת הבריאות 3,136 מקרים של אלימות במשפחה ותקיפה מינית של נשים או נערות שהגיעו לקבל טיפול במסגרות הבריאות. סיבת הפגיעה השכיחה ביותר היתה התעללות פיזית.
- בשנת 2009 התקבלו במרכזי הסיוע לנפגעי ולנפגעות תקיפה מינית 6,680 פניות חדשות של נשים. סיבת הפנייה השכיחה ביותר היתה אונס וניסיון לאונס, וכרבע מהפניות היו של קטינות.

1. נתוני המשטרה¹

1.1. רצח נשים בידי בני זוגן

בשנת 2010 (עד 16 בנובמבר) נרצחו 15 נשים בידי בני זוגן.

מספר הנשים שנרצחו בידי בני זוגן בשנים 2004-2010²

שנה	מספר הנשים שנרצחו בידי בני זוגן
2010 (עד 16 בנובמבר)	15
2009	8
2008	11
2007	13
2006	12
2005	11
2004	10

מהטבלה עולה כי מספר הנשים שנרצחו בידי בני זוגן בשנת 2010 (עד 16 בנובמבר) היה גדול ממספר הנשים שנרצחו בכל אחת מהשנים מאז שנת 2004, אף ששנת 2010 טרם הסתיימה.

מהנשים שנרצחו בידי בני זוגן בשנת 2010 (עד 16 בנובמבר) שתיים היו ישראליות ותיקות, שלוש היו עולות מחבר המדינות, שלוש היו עולות מאתיופיה, שש היו ערביות ואחת – עובדת זרה. שיעור הנשים הערביות בכלל הנרצחות גבוה במידה ניכרת משיעורן באוכלוסייה, וכמוהו שיעור העולות מאתיופיה. מהנשים שנרצחו בידי בן-זוגן בשנת 2009 שלוש היו ישראליות ותיקות, שתיים היו עולות מאתיופיה, שתיים היו ערביות ואחת – עובדת זרה.³

1.2. אלימות במשפחה

מספר התיקים שנפתחו בגין תלונות של נשים על עבירות אלימות במשפחה, 2006-2010

תקופה	מספר התיקים שנפתחו	הפרת הסדר הציבורי	נגד אדם ⁴	נגד גוף ⁵	מין	כלפי רכוש	אחר
ינואר-אוקטובר 2010	13,210	5,605	16	6,541	289	620	139
ינואר-אוקטובר 2009	12,891	5,272	21	6,541	263	671	123
ינואר-אוקטובר 2008	12,921	5,302	27	6,577	270	624	121
ינואר-אוקטובר 2007	12,155	4,948	27	6,173	276	602	129

¹ מדור נפגעי עבירה במשטרת ישראל, מכתב, 10 בנובמבר 2010; שיחת טלפון, 16 בנובמבר 2010.

² נתוני השנים 2009 ו-2010 התקבלו ממדור נפגעי עבירה במשטרת ישראל, מכתב, 10 בנובמבר 2010; שיחת טלפון, 16 בנובמבר 2010; נתוני השנים הקודמות לקוחים ממסמכי מרכז המחקר והמידע של הכנסת: אלימות נגד נשים, ריכוז נתונים לשנת 2009 והתמודדות עם התופעה במבט משותף, כתיבה: אורלי אלמגור-לוטן, 23 בנובמבר 2009; אלימות נגד נשים, ריכוז נתונים לשנת 2008, כתיבה: אתי וייסבלאי, 24 בנובמבר 2008; אלימות נגד נשים – ריכוז נתונים, כתיבה: אורלי לוטן, 26 בנובמבר 2007; אלימות נגד נשים – היקף התופעה וסוגיית הענישה, כתיבה: אורלי לוטן, 23 בנובמבר 2006; אלימות נגד נשים, כתיבה: אלינור לאון ואורלי לוטן, 20 בנובמבר 2005.

³ רפ"ק עודד מזרחי, מדור נפגעי עבירה במשטרת ישראל, שיחת טלפון, 21 בנובמבר 2010.

⁴ רצח, ניסיון לרצח, הריגה.

⁵ תקיפה וחבלה גופנית.

מהטבלה עולה כי בשנים האחרונות מספר התיקים שנפתחו בגין תלונות של נשים על עבירות אלימות במשפחה נותר יציב יחסית. סוגי העבירות השכיחים ביותר בשנים האחרונות הם עבירות נגד גוף והפרת הסדר הציבורי.

בחודשים ינואר-ספטמבר 2010 הגישו עולות חדשות כרבע מהתלונות: 18% היו עולות מחבר המדינות, 2.8% היו עולות מאתיופיה והשאר – עולות ממדינות אחרות. נשים מהמגזר הערבי הגישו 13.5% מהתלונות, אף ששיעור הערבים באוכלוסייה הוא כ-20%. פער זה נובע ככל הנראה מתת-דיווח על אלימות במשפחה במגזר הערבי. התפלגות התלונות בין המגזרים בשנים קודמות היתה דומה.

**סטטוס הטיפול בתיקים שנפתחו בגין תלונות נשים על אלימות במשפחה
בשנת 2009 ובינואר-ספטמבר 2010**

תקופה	מספר התיקים שנפתחו	תיקים פתוחים	תיקים שהועברו לתביעה המשטרית/לפרקליטות	תיקים שנדונו	תיקים שנסגרו				
					היעדר אשמה	חוסר ראיות	חוסר עניין לציבור	סיבות אחרות	כלל התיקים שנסגרו
ינואר-אוקטובר 2010	13,081	2,668	4,911	482	266	2,940	1,779	35	5,020
2009	15,121	411	3,618	1,928	404	5,658	3,008	94	9,164

מהטבלה עולה כי כמחצית התיקים שנפתחו בחודשים ינואר-ספטמבר 2010 והטיפול המשטרתי בהם הסתיים נסגרו, כ-60% מהם מחוסר ראיות וכשליש מחוסר עניין לציבור. התפלגות העילות לסגירת תיקים דומה להתפלגות בשנת 2009.

בחודשים ינואר-ספטמבר 2010 ביצעה המשטרה 3,925 מעצרים בגין עבירות של אלימות במשפחה, לעומת 3,609 מעצרים בתקופה המקבילה בשנת 2009 ו-4,587 מעצרים בכל שנת 2009.

1.3. עבירות מין

מספר התיקים שנפתחו בגין תלונות נשים על עבירות מין בשנים 2008-2010

תקופה	מספר התיקים שנפתחו	אינוס בכוח או באיומים	אינוס ובעילה שלא כחוק	מעשה בכוח	מעשה מגונה	הטרדה מינית	אחר
ינואר-אוקטובר 2010	3,132	727	161	1,470	510	260	4
ינואר-אוקטובר 2009	2,728	676	148	1,274	415	213	2
ינואר-אוקטובר 2008	2,823	640	164	1,399	422	196	2

מהטבלה עולה כי מספר התלונות של נשים בגין עבירות מין שהתקבלו במשטרה בחודשים ינואר-אוקטובר 2010 היה גדול ב-15% ממספר התלונות שהתקבלו בתקופה המקבילה בשנת 2009. התפלגות התלונות בין העבירות בשנת 2010 דומה לזו שהיתה בשנים קודמות, והעלייה במספר התלונות חלה בכל סוגי העבירות.

בחודשים ינואר-ספטמבר 2010 הגישו עולות חדשות 17.5% מהתלונות על עבירות מין: 12.3% היו עולות מחבר המדינות, 1.7% היו עולות מאתיופיה והשאר – ממדינות אחרות. 8.3% מהתלונות על עבירות מין היו של נשים מהמגזר הערבי. התפלגות התלונות בין המגזרים דומה להתפלגות בשנים קודמות.

יצוין כי בשנים 2009 ו-2010 (עד 31 באוקטובר) כמחצית תלונות הנשים בגין עבירות מין היו של קטינות. בחודשים ינואר-אוקטובר התקבלו 1,424 תלונות של קטינות בגין עבירות מין. מהתלונות האלה, 93 תלונות היו על עבירות בתוך המשפחה, על אינוס בכוח או באיומים ועל אינוס ובעילה שלא כחוק. מהתלונות האלה 13 היו של עולות חדשות ו-15 היו של קטינות מהמגזר הערבי.

סטטוס הטיפול בתיקים שנפתחו בגין תלונות נשים על עבירות מין בשנת 2009 ובחודשים ינואר-ספטמבר 2010

תקופה	מספר התיקים שנפתחו	תיקים פתוחים	תיקים שהועברו לתביעה המשטרתית/לפרקליטות	שנדונו תיקים	תיקים שנסגרו					
					היעדר אשמה	חוסר ראיות	חוסר עניין לציבור	עבריין לא נודע	אחר	כלל התיקים שנסגרו
ינואר-אוקטובר 2010	3,024	962	947	45	79	407	160	396	28	1,070
2009	3,233	222	829	216	204	888	239	604	31	1,966

מהטבלה עולה כי בשנת 2010 כמחצית התיקים שבהם הטיפול המשטירי הסתיים נסגרו, 37% מהם בעילה שזהות העבריין לא נודעה ו-38% מחוסר ראיות. 15% מהתיקים נסגרו בשל חוסר עניין לציבור. התפלגות זו דומה להתפלגות בשנת 2009.

בחודשים ינואר-ספטמבר 2010 ביצעה המשטרה 819 מעצרים בגין עבירות מין, לעומת 788 מעצרים בכל שנת 2009 ו-1,117 מעצרים בכל שנת 2008.

2. נתוני שירות בתי-הסוהר⁶

2.1. אלימות במשפחה

בראשית נובמבר 2010 היו במתקנים של שירות בתי-הסוהר 1,850 אסירים ו-759 עצורים בגין עבירות של אלימות במשפחה. יצוין כי נתוני שירות בתי-הסוהר נוגעים לכלל האסירים והעצורים בגין אלימות במשפחה, ולא רק למי שעברו עבירות של אלימות כלפי נשים. מספר זה דומה למספר הכלואים שהיו במתקנים של שירות בתי-הסוהר בשנים הקודמות ולשיעורם בכלל האסירים הפליליים.

מהאסירים והעצורים, כ-60% הם יהודים, והיתר – בני דתות אחרות (רובם ערבים)⁷. שיעור בני הדתות האחרות בקרב עברייני אלימות במשפחה גבוה משיעורם באוכלוסייה, שהוא כ-25%.

⁶ גונדר אייל גובר, ראש אגף האסיר בשירות בתי-הסוהר, מכתב, 8 בנובמבר 2010.

⁷ שיעור הלא-יהודים בכלל האסירים והעצורים הפליליים הוא כ-50%.

התפלגות האסירים בשירות בתי-הסוהר לפי רמת מועדות

אסירי אלימות במשפחה		רמת מועדות
שיעור בכלל אסירי אלימות במשפחה	מספר הכלואים	
32.9%	608	מאסר ראשון
20.3%	375	מאסר שני
12.4%	229	מאסר שלישי
10.2%	189	מאסר רביעי
6.5%	120	מאסר חמישי
17.8%	329	מאסר שישי או יותר
100%	1850	סך הכול

מהטבלה עולה כי כשני-שלישים מאסירי אלימות במשפחה הם במאסרים חוזרים; 18% הם במאסר שישי או יותר. יצוין כי המאסרים הקודמים של אותם אסירים אינם בהכרח בגין עבירות של אלימות במשפחה (אולם המאסר הנוכחי כן). התפלגות המועדות בקרב אסירי אלימות במשפחה דומה להתפלגות בקרב כלל האסירים.

התפלגות אסירי אלימות במשפחה לפי משך המאסר

שיעור בכלל האסירים	מספר האסירים	תקופת המאסר שנגזרה, בשנים
15.2%	282	עד שנה
19.9%	368	1-2
11.9%	220	2-3
12.9%	238	3-5
6.4%	119	5-7
5.7%	105	7-10
6.9%	127	10-15
5.6%	104	15-20
8.2%	151	20 או יותר
7.4%	136	מאסר עולם
100%	1850	סך הכול

מהטבלה עולה כי כמחצית אסירי האלימות במשפחה מרצים מאסר של שלוש שנים או פחות. היות שלאסירים רבים תקופת המאסר מקוצרת בשליש, האפשרות לשלב את האסירים בתוכניות שיקום ארוכות טווח מוגבלת.

בשירות בתי-הסוהר החלו בשנים האחרונות לפעול שתי תוכניות חדשות לטיפול באסירי אלימות כלפי בן-זוג:

- **המחלקה הטיפולית בבית-הסוהר רימונים** נפתחה במחצית השנייה של שנת 2009. במחלקה 54 מקומות כליאה, וכיום שוהים בה 22 אסירים. המחלקה נתונה כיום בשלבי הפעלה ראשוניים, והיא אמורה לעבוד כקהילה טיפולית, כמו מחלקת "בית התקווה" בבית-הסוהר חרמון.
- **קבוצת קשר משפחתי (פרויקט "ליבי")** בבית-הסוהר כרמל היא תוכנית קצרת מועד לשלושה-ארבעה חודשים המיועדת לאסירים בעלי יתרות מאסר קצרות. בשנת 2009 הופעלה התוכנית כפרויקט אינטנסיבי, שבו אסירים השתתפו במפגשים יומיים. בשנה זו התקיימו שני מחזורים של הפרויקט, ובכל

אחד מהם השתתפו 10-12 אסירים. בשנת 2010, בשל אילוצים תקציביים, שונתה התוכנית ומידת האינטנסיביות של המפגשים ירדה ממפגש יומי למפגש שבועי. גם בשנה זו התקיימו שני מחזורים של התוכנית.⁸

עבירות מין

בשירות בתי-הסוהר כלואים כיום 1,123 אסירים ו-238 עצירים בגין עבירות מין. מספר זה דומה למספר האסירים שהיו כלואים בגין עבירות מין בשנים האחרונות (זולת שנת 2008, שבה מספרם היה נמוך יחסית), ולשיעורם בכלל האסירים הפליליים.

התפלגות עברייני מין בשירות בתי-הסוהר לפי רמת מועדות

רמת מועדות	מספר האסירים	שיעורם בכלל הכלואים
מאסר ראשון	598	53.3%
מאסר שני	268	23.9%
מאסר שלישי	93	8.3%
מאסר רביעי	67	6%
מאסר חמישי	33	2.9%
מאסר שישי או יותר	64	5.7%
סך הכול	1123	100%

מהטבלה עולה כי כמחצית עברייני המין בבתי-הסוהר הם במאסרים חוזרים; כ-6% במאסר שישי או יותר. מעברייני המין, 71% הם יהודים (קרוב לשיעור היהודים באוכלוסייה בישראל – 75%) והשאר בני דתות אחרות.

התפלגות האסירים הכלואים בגין עבירות מין לפי תקופת מאסר

תקופת המאסר שנגזרה, בשנים	מספר האסירים	שיעור בכלל האסירים
עד שנה	31	2.8%
1-2	70	6.2%
2-3	76	6.8%
3-5	163	14.5%
5-7	153	13.6%
7-10	181	16.1%
10-15	208	18.5%
15-20	142	12.6%
20 או יותר	85	7.6%
מאסר עולם	14	1.2%
סך הכול	1123	100%

מהטבלה עולה כי מעל 50% מהאסירים שהם עברייני מין שפוטים למאסר של שבע שנים או יותר.

⁸ רב כלאי איריס כהן נגר, עוזרת לרח"ט תקון בשירות בתי-הסוהר, שיחת טלפון, 21 בנובמבר 2010.

להלן השינויים העיקריים בטיפול באסירים עברייני מין בשנים האחרונות:

- במחצית השנייה של שנת 2009 נפתחה מחלקה המכונה מפנייה לטיפול בעברייני מין בבית-הסוהר חרמון. במחלקה 40 מקומות כליאה, וכיום שוהים בה 31 אסירים.
- בשנת 2010 נפתחה מחלקה לטיפול בעברייני מין בבית-הסוהר רימונים, ובה 54 מקומות כליאה. המחלקה נתונה בשלבי היערכות והתארגנות, וכיום משתתפים בפעילויות שבה 28 אסירים.
- שירות בתי-הסוהר נערך לקראת פתיחת מחלקה טיפולית נוספת בשנת 2011.

משירות בתי-הסוהר נמסר כי אחד הקשיים בשיקום עברייני מין הוא תהליך ההכשרה של מטפלים בתחום עברייני מין, שהוא ארוך וסבוך. מסיבה זו אפשר להכשיר בכל שנה מטפלים מעטים בלבד.

עוד נמסר משירות בתי-הסוהר כי לצורך העמקת המענה הטיפולי הניתן כיום לאסירי אלימות במשפחה ועבירות מין נדרשת הקמה של שש מחלקות טיפוליות נוספות; תוספת התקינה הנדרשת בגין כל מחלקה היא 5.5 תקני טיפול ו-5.5 תקני ביטחון.

3. נתוני משרד הרווחה והשירותים החברתיים

אלימות במשפחה

מרכזים לטיפול באלימות במשפחה: משרד הרווחה נותן כיום שירותי טיפול באמצעות 85 מרכזים ויחידות לטיפול באלימות במשפחה: 39 במחוז חיפה והצפון, 28 במחוז תל-אביב והמרכז, 10 במחוז ירושלים ו-7 במחוז הדרום; בסוף שנת 2009 פעלו כ-84 מרכזים. הטיפול במרכזים מיועד לנשים נפגעות אלימות, לגברים אלימים, לילדים החשופים לאלימות ולזקנים נפגעי אלימות. שלושה מהמרכזים מיועדים לאוכלוסייה החרדית, ארבעה משרתים אוכלוסייה מעורבת, יהודית וערבית, 17 מיועדים לאוכלוסייה הערבית, מרכז אחד מיועד לאוכלוסייה הבדואית ושניים – לאוכלוסייה הדרוזית. ב-18 מהמרכזים יש עובד סוציאלי דובר אמהרית בעבור האוכלוסייה האתיופית, וב-20 מרכזים יש עובד סוציאלי דובר רוסית. ב-22 מרכזים מופעלת תוכנית "גשרים", שהיא תוכנית משותפת למשרד הרווחה ולמשרד לקליטת העלייה המתמקדת בטיפול בעולים מחבר המדינות ומאתיופיה.

בשנת 2009 התקבלו במרכזים כ-10,000 מטופלים מ-8,545 משפחות; 67% מהם היו נשים, 26% היו גברים ו-7% – ילדים. 21% מהמטופלים היו עולים, 17% היו מהמגזר הערבי ו-6% היו זקנים. בשנים האחרונות חלה עלייה הדרגתית במספר המטופלים שהתקבלו במרכזים למניעת אלימות במשפחה, בין היתר משום שגדל מספרם של המרכזים לטיפול באלימות במשפחה הפועלים בארץ. כמו כן, ביחס לנתוני שנת 2008 נראה כי חלה עלייה בשיעור המטופלים מהמגזר הערבי – 12% בשנת 2008 לעומת 17% בשנת 2009, כמצוין לעיל.

בשנת 2009 פעלו במרכזים 348 קבוצות טיפוליות בתחום האלימות במשפחה. הטיפול במרכזים ניתן בתשלום סמלי, על-פי מבחן זכאות.

מקלטים לנשים נפגעות אלימות: בשנת 2009 פעלו בארץ 14 מקלטים לנשים מוכות, שיכולים לשהות בהם בו-בזמן כ-160 נשים וכ-320 ילדים. שניים מהמקלטים מיועדים לנשים ערביות, מקלט אחד מיועד לאוכלוסייה מעורבת ומקלט אחד מיועד לנשים דתיות וחרדיות. המקלטים מופעלים על-ידי ארגונים ועמותות שזכו במכרז ופועלים לפי סטנדרטים ונהלים של משרד הרווחה. בשנת 2009 שהו במקלטים 748 נשים ועמן 1,059 ילדים.

מנתוני משרד הרווחה עולה כי בשנת 2009 התקבלו במקלטים 907 פניות; 638 נשים התקבלו והגיעו למקלטים בשנה זו (כ-100 נשים המשיכו את שהותן משנת 2008); 111 נשים התקבלו ולא הגיעו, מסיבות שונות; 158 פניות נדחו, אם בשל חוסר מקום במקלטים בזמן נתון ואם בשל אי-התאמה למקלט מאחת הסיבות האלה: מקום מגורים, גיל הילדים, גודל המשפחה, אי-ידיעת השפה, סוג המצוקה, בעיות התנהגותיות ונפשיות או מחלות נפש פעילות. יצוין כי מרבית הדחיות (126 דחיות) של פניות היו בשלושה מקלטים המופעלים על-ידי עמותת

אחת.⁹ בהקשר זה יודגש כי הנתונים שלעיל נוגעים למספר הפניות של נשים, ולא למספר הנשים שפנו, ואשה אחת יכולה לפנות לכמה מקלטים או לפנות כמה פעמים לאותו מקלט.

דירות קלט לנשים מוכות: דירות הקלט מיועדות לנשים שאינן יכולות לשהות במקלטים לנשים מוכות מהסיבות שצוינו לעיל. **בשנים האחרונות נסגרו בהדרגה דירות הקלט הספורות שפעלו ברחבי הארץ, בעיקר בשל חוסר ביקוש, וטרם ניתן פתרון חלופי בעבור אותן נשים שאינן יכולות להשתלב במקלטים.**

דירות מעבר לנשים נפגעות אלימות וילדיהן: דירות אלו משמשות נשים ששהו קודם לכן במקלטים או בדירות קלט וזקוקות למסגרת מעבר לקראת יציאה לחיים עצמאיים. השהות בדירה היא עד שנה. **בשנת 2009 פעלו 14 דירות מעבר (עשר מהן פעלו במימון משרד הרווחה), ושהו בהן 34 נשים ו-57 ילדים.**

קו חירום ארצי למניעת אלימות במשפחה ולמען ילדים בסיכון: בשנת 2009 התקבלו בקו החירום שמשרד הרווחה מפעיל כ-6,300 פניות של נשים. 47% מהפניות היו בגין אלימות פיזית, 32% היו בגין אלימות נפשית, והיתר – 21% – מסיבות אחרות.¹⁰

משרד הרווחה פועל במישורים נוספים: הפעלת תוכניות לטיפול בגברים אלימים באמצעות קציני המבחן או במרכזים לטיפול באלימות במשפחה; הפעלת דירות המיועדות לגברים שהורחקו מבתם על-פי צו בית-משפט; שירותים זמינים של עובד סוציאלי ממרכז לטיפול באלימות במשפחה לעבודה עם נשים נפגעות אלימות ועם גברים אלימים בתחנות משטרה; תוכניות למניעת אלימות בין בני זוג בקרב תלמידי תיכון; הפעלת ועדות אלימות במשפחה בשירות בתי-הסוהר, הדנות בשחרור מוקדם ובהקלות אחרות לאסירים השפוטים על אלימות במשפחה ועל גילוי עריות.

תקיפה מינית

מרכזים לנפגעי תקיפה מינית: המרכזים לנפגעי תקיפה מינית נותנים שירותי קו חירום ותמיכה ראשונית לנפגעות, וכן ליווי, תיווך והפניה לגורמים ולשירותים אחרים בקהילה. בארץ פועלים 11 מרכזים לנפגעי תקיפה מינית, והם מופעלים על-ידי עמותות בסיוע משרד הרווחה. שני מרכזים נותנים מענה ייחודי ומותאם לנשים ערביות, ומרכז אחד – לנשים חרדיות. **המרכזים מטפלים בכ-9,000 פניות חדשות מדי שנה.**

מרכזים רב-תחומיים אזוריים לטיפול בנפגעות תקיפה מינית: מרכזים אלו נועדו לתת מענה לצרכים הפיזיים, הנפשיים, הרפואיים, הפסיכיאטריים והמשפטיים של נפגעות תקיפה מינית, וכן מענה לשירותי מעטפת סוציאליים, כגון תעסוקה, הכשרה מקצועית ושימוש בשירותים בקהילה לטובת הטיפול בנפגעות. כיום יש שישה מרכזים כאלה ברחבי הארץ (משרד הרווחה מפעיל חמישה ומשרד הבריאות אחד). מרכז אחד בנצרת מיועד לנפגעות ערביות, המרכז בבאר-שבע ערוך לתת מענה לאוכלוסייה הבדואית והמרכז בירושלים ערוך לתת מענה לאוכלוסייה החרדית. בכל המרכזים יחד יכולות להיות מטופלות בו-בזמן 600 נשים נפגעות תקיפה מינית. **בשנים 2008-2009 טופלו בהם כ-700 נפגעות.**

שירות לנערה במצוקה: עובדות השירות לנערה במצוקה במחלקות לשירותים חברתיים ברשויות המקומיות מטופלות בנערות ובצעירות נפגעות גילוי עריות ותקיפה מינית בטיפול פרטני וקבוצתי. **בשנת 2009 טיפל השירות ב-2,391 נערות וצעירות שסבלו פגיעות מיניות.**

⁹ מיכל חנוך-אחדות, מפקחת ארצית בנושא אלימות במשפחה (מקלטים ודירות מעבר) במשרד הרווחה, דוא"ל, 18 בנובמבר 2010.

¹⁰ זיוית פוסלסקי עודי, מנהלת מוקד 118 במשרד הרווחה, דוא"ל, 17 בנובמבר 2010.

4. נתוני משרד הבריאות

משרד הבריאות אוסף נתונים על נשים נפגעות אלימות במשפחה על-פי נוהל איתור וטיפול נפגעות אלימות במשפחה על-ידי מטפלים במסגרות הבריאות – באשפוז ובקהילה מ-19 בנובמבר 2003. הנוהל מחייב את כל אנשי מקצועות הבריאות לתשאל במישרין נשים שבטיפולם בדבר חשיפה לאלימות במשפחה ופגיעה מאלימות כזאת. לפי הנוהל, יש לשים לב במיוחד לנשים בביקורים ראשונים, במהלך היריון, לאחר לידה, עם כל שינוי בסטטוס המשפחתי או האישי ובכל מקרה שבו מתעורר חשד כלשהו לפגיעה.

בשנת 2009 דווחו במערכת הבריאות 3,136 מקרים של אלימות במשפחה ותקיפה מינית של נשים או נערות שהגיעו לקבל טיפול במסגרות הבריאות – בתי-חולים, קופות-חולים וטיפות-חלב.¹¹

דיווחים שהתקבלו מהשירותים הסוציאליים בבתי-החולים ובקהילה
ונמצא או התעורר חשד שהן נפגעות אלימות במשפחה או תקיפה מינית, לפי סוג הפגיעה

נשים מעל גיל 65	נשים בנות 64-19	נערות בנות 18-13	כלל הנשים מעל גיל 13	סוג הפגיעה
19	332	125	476	התעללות/תקיפה מינית
205	1,288	146	1,639	התעללות פיזית
121	35	69	225	הזנחה/מניעת טיפול
88	294	132	514	התעללות נפשית
13	64	7	84	הטרדה מאיימת
33	47	2	82	התעמרות כלכלית/מניעת זכויות
0	75	41	116	תקיפה מינית בידי אדם זר או אדם מוכר שאינו בן משפחה
479	2,135	522	3,136	סך הכול

מהטבלה עולים הממצאים האלה:

- בקרוב נשים בכל קבוצות הגיל הפגיעה השכיחה ביותר היתה התעללות פיזית – כ-52% מהנשים שדווח עליהן למשרד הבריאות סבלו מסוג זה של פגיעה. סוג פגיעה שכיח נוסף הוא התעללות נפשית, וממנו סבלו 16% מהנשים שהתקבל עליהן דיווח.
- בקרוב קטינות בנות 18-13 שדווח עליהן למשרד הבריאות, כ-32% סבלו מפגיעה מינית מסוג כלשהו. בקרב נשים בנות 64-19 שהתקבל עליהן דיווח, כ-19% סבלו מפגיעה מסוג זה.
- כ-17% מהנשים שהתקבל עליהן דיווח היו קטינות בנות 18-13, אף שחלקה של קבוצת הנערות בגילים אלו בכלל אוכלוסיית הנשים מעל גיל 13 קטן הרבה יותר.

¹¹ זוהר לביא, המחלקה לטיפול באלימות במשפחה ותקיפה מינית, השירות הארצי לעבודה סוציאלית במשרד הבריאות, דוא"ל, 17 בנובמבר 2010.

5. נתוני איגוד מרכזי הסיוע לנפגעי ולנפגעות תקיפה מינית¹²

על-פי נתוני איגוד מרכזי הסיוע לנפגעי ולנפגעות תקיפה מינית (להלן: האיגוד), בשנת 2009 התקבלו במרכזי הסיוע 7,594 פניות חדשות, לעומת 7,793 פניות חדשות בשנת 2008 ו-8,729 פניות חדשות בשנת 2007. 88% מהפניות החדשות (6,680 פניות) התקבלו מנשים.

התפלגות פניות נשים אל מרכזי הסיוע לפי סוג התקיפה, 2009

שיעורן בכלל הפניות החדשות	מספר הפניות החדשות	סוג התקיפה
32.2%	2,156	אונס וניסיון לאונס
3.5%	233	אונס קבוצתי ותקיפה מינית קבוצתית
17.8%	1,186	גילוי עריות
7.1%	474	מעשה מגונה
13.8%	920	הטרדה מינית
0.2%	14	בעילת קטינה בהסכמה
25.4%	1,697	תקיפה מינית שלא סווגה
100.00%	6,680	סך הכול

מהטבלה עולה כי הסיבה השכיחה ביותר לפנייה אל האיגוד היתה אונס וניסיון לאונס – 32% מהפונות פנו מסיבה זו.

עוד עולה מנתוני האיגוד כי כ-45% מהפונות היו קטינות: 22% היו בנות 12 או פחות ו-23% היו בנות 13-18.

¹² עינת רובין, דוברת איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית, דוא"ל, 18 בנובמבר 2010.

